

D ů v o d y:

Zákonem ze dne 28. října 1918 č. 11 sb. z. a n. byly veškeré zákony a nařízení rakousko-uherského mocnářství prozatím i ve státě československém ponechány v platnosti. Platí dosud nařízení ze dne 9. března 1898 čis. 41 ř. z., jímž zastupování státního jmění tehdejšího mocnářství uloženo jest finančním prokuraturám a zejména § 4, který určuje, která finanční prokuratura povolána jest k zastupování ve sporech pasivních, kde jest odůvodněna příslušnost soudu dle § 74 j. n. Souč první stolice uvádí, že správním a dozorcím úřadem, podřízeným příslušnému ústřednímu úřadu, byl pro severozápadní dráhu provozní inspektorát v Praze. Jak ale dále uvádí, vyžadovala opatření tohoto inspektorátu schválení říditelstva severozápadní dráhy ve Vídni. Bylo tedy pouze toto říditelstvo bezprostředně ústřednímu úřadu (ministerstvu železnic) podřízeným úřadem správním a poněvadž sídlo jeho není v území státu československého, není odůvodněna příslušnost obchodního soudu v Praze. Dovolací rekurs poukazuje k tomu, že událostí, z níž nárok žalobkyně vzešel, není podání zboží na nádraží ve Vídni, nýbrž neodevzdání zboží v Praze. Základem žaloby však není událost, k níž zákon pojí vznik nároku, nýbrž závazek ze smlouvy dopravní a proto není možno příslušnost Pražského obchodního soudu vyvozovati z toho, že zboží v místě plnění nebylo dodáno. Předpisů mezinárodní úmluvy ze dne 14. října 1890 čis. 186 ř. z. z roku 1892 nelze užití, poněvadž v době uzavření smlouvy dopravní bylo jednotné mocnářství rakousko-uherské, jehož rozpadnutím jednotlivé státy nové sice navzájem se staly cizinou, neuzavřely ale dosud dohodnutí, že uvedená úmluva též pro ně platnosti mítí má, takže na dopravu zboží z oblasti jednoho z těchto nových států do oblasti státu druhého nelze ani obdobou užití uvedených předpisů smluvních. Jakkoliv v této příčině vývodům dovolacího rekursu přisvědčiti sluší, není, jak svrchu uvedeno, příslušnost obchodního soudu v Praze odůvodněna a proto dovolacímu rekursu nebylo vyhověno.

Čis. 247.

V právních záležitostech, odkázaných zákonem ze dne 2. listopadu 1918 čis. 4 sb. z. a n. na zemský soud v Praze, přípustným jest též soudní zajištění důkazů.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R I 303/19.)

Živnostník, poškozený květnovým drancováním lidu, navrhl zajištění důkazu místním ohledáním a výsledkem znalce proti státu československému, na němž se hodlá domáhati náhrady škody, způsobené mu drancováním. Zástupce finanční prokuratury navrhl při roku dle § 384 c. ř. s., by provedení důkazů se nekonalo, poněvadž tu jde o poměr veřejnoprávní a jest tedy pořad soukromého práva vyloučen. První soud (okresní soud na Král. Vinohradech) vyhověl tomuto návrhu, poněvadž všeobecný zákon o ručení státu za zavinění státních orgánů (úředníků), slíbený čl. 12 zákona ze dne 21. prosince 1867 čis. 145 ř. z. nebyl dosud vydán a dle platných zákonů jedná se v tomto případě o poměr a nárok

práva veřejného, jehož uplatňování jest z pořadu práva vyloučeno. Rekursní soud stížnosti vyhověl, zrušil usnesení, vzaté v odpor, a uložil okresnímu soudu, by po právní moci usnesení pokračoval po zákonu dále v zahájeném řízení. Důvody: Správným jest názor, projevený v usnesení prvního soudu, že tu jde o nárok, spočívající na právu veřejném, neboť při posuzování právní povahy nároku není směrodatným jeho obsah a důvod (na příklad splnění smlouvy, náhrada škody a t. d.), poněvadž tyto mohou se vyskytovat právě tak v právu veřejném jako v právu soukromém, nýbrž rozhodnou jest okolnost, z jakého právního poměru dotýčný nárok se odvozuje, zda totiž ze vztahu určité osoby ke státu jako subjektu práv soukromých (srv. § 290 obč. zák.) či jako k nositeli veřejné moci a svrchovanosti státní. V onom případě jde o poměr soukromoprávní, v tomto o veřejnoprávní. Z obsahu podaného návrhu vychází nepochybně na jevo, že nárok na náhradu škody jest veřejnoprávního rázu. Důsledek, jež odvodil první soud ze svého zásadně správného hlediska, jest však právně mylným, ježto přehlédl úplně zákon z dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n., jímž v § 1 bylo ustanoveno, že nároky proti celému státu nebo jednotlivým jeho zemím, pokud nepřísluší o nich rozhodovati podle § 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 3 sb. z. a n. nejvyššímu správnímu soudu, lze uplatňovati žalobami u řádných soudů a že v první stolici jest příslušným zemský soud v Praze. Tím prolomena byla zásada, vyslovená v § 1 j. n., že řádné soudy povolány jsou výhradně jen ku rozhodování v občanských záležitostech právních, potud, že nyní připuštěn jest pořad práva i pro nároky, kotvící v právu veřejném, pokud směřují proti celému státu nebo jednotlivým jeho zemím, čehož dříve nebylo. Zřízením samostatného státu československého nastala totiž potřeba, zříditi soudní forum na místě bývalého rakouského soudů říšského, zavedeného zákonem ze dne 18. dubna 1869 čís. 44 ř. z., jenž byl dotud příslušným k rozhodování o takovýchto nárocích. Soud říšský ve státě našem zřízen nebyl a kompetence jeho nahrazena příslušností soudů řádných ve smyslu citovaného zákona. Že tomu je skutečně tak, a že zákon tento se vůbec nedotýká příslušnosti soudní ve věcech občanských, vyplývá z úvahy, že jurisdikční norma obsahuje v § 74, zachovaném v platnosti zákonem ze dne 28. října 1918 čís. 11 sb. z. a n. postačitelý předpis, upravující soudní příslušnost k rozhodování o žalobních nárocích povahy soukromoprávní proti státu. Stejný názor hájí i nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 13. května 1919 č. j. R I 182/19-1. Ježto pak podle toho, co právě uvedeno, není žádné formální závady, by návrhovatel žalobu proti československému státu o náhradu tvrzené, jemu způsobené škody u zemského soudu v Praze podal, a poněvadž není předem nijak vyloučeno, že ve sporu tom po případě dojde k provádění důkazů o její výši, takže výsledků důkazů, provedených v řízení zajišťovacím, jež jest jen anticipovanou částí průvodního řízení (§ 388 odst. 1 a 2 c. ř. s.), bude lze použiti, nelze souhlasiti s prvním soudem v tom, že by spor nebyl vůbec možným a že by proto důkaz zajišťovací nebyl přípustným. Zákon ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. neobsahuje vůbec žádných předpisů o tom, v jakých formách mají soudy o dotýčných žalobách, proti státu podaných, jednati. Jest tedy samozřejmým úsudek, že má se tak díti podle všeobecných předpisů civilního řádu soudního a platí proto i zde § 388 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu finanční prokuratury, poněvadž odůvodnění usnesení v odpor vzatého nebylo vyvráceno dovolacím rekuresem.

Čís. 248.

K vedení pasivních sporů za nezletilce nemá poručník zapotřebí schválení poručenského soudu.

(Rozh. ze dne 29. července 1919, R I 304/19.)

Žalovaný, přijav žalobu, vznesl při prvním roku námitku, že jest nesvéprávným. Konaným šetřením zjištěno, že jest skutečně nesvéprávným a že jest zastupován mateřskou poručnicí. Žalobní odpověď podal sice ještě žalovaný sám, mateřská poručnice projevila však v pozdějším podání souhlas s vedením sporu. Prv ý s o u d (krajský soud v Mostě) prohlásil dosavadní řízení zmatečným z těchto důvodů: By mohlo řízení dle zákona býti zahájeno, dlužno žalobu doručiti dle § 106 c. ř. s. do vlastních rukou žalovaného, nebo, je-li nezletilým, do rukou jeho zákonného zástupce a musí pak jím býti před soudem zastupován. V tomto případě byla žaloba doručena nezletilému, procesně nezpůsobilému žalovanému, nikoliv jeho mateřské poručnici, žalovaný nebyl jí u prvního roku zastoupen a nepodařilo místo něho odpověď. Bylo proto zahájené řízení zrušiti jako zmatečné dle § 7 a § 477 odst. 5 c. ř. s. Rekursní soud vyhověl stížnosti a nařídil prvnímu soudu, by ve sporu pokračoval. Důvody: K nedostatku zákonného zastoupení jest sice hleděti z povinnosti úřední v každém období sporu, leč zhojení tohoto nedostatku jest možno z důvodů procesní ekonomie, dokud řízení nebylo prohlášeno zmatečným. První soud odvolal se, odůvodňuje své usnesení, na § 7 a § 477 čís. 5 c. ř. s. § 7 c. ř. s. jedná o odstranění nedostatku procesní způsobilosti dříve, než bylo řízení prohlášeno zmatečným, § 477 čís. 5 c. ř. s. prohlašuje pak zmatečným rozsudek, v odpor vzatý a, pokud jest důvodem zmatečnosti zasaženo, i předchozí řízení, jestliže strana, potřebující zákonného zástupce, nebyla jím zastoupena, pokud nebylo vedení sporu dodatečně řádně schváleno. Dle § 477 odst. 1 c. ř. s. jest spatřovati dodatečné schválení vedení sporu zvláště v tom, jestliže zákonný zástupce, aniž by byl uplatňoval nedostatek zastoupení, súčastnil se řízení odvolacího tím, že podal přípravný spis. Může tudíž býti nedostatek zákonného zastoupení zhojen ještě v řízení odvolacím tím, že zákonný zástupce vedení sporu schválí. V případě, o nějž tu jde, předložil zástupce žalovaného plnou moc mateřské poručnice žalovaného zároveň se žalobní odpovědí, ovšem podal tento přípravný spis ještě jménem nezletilce. Podání mateřské poručnice ze dne 6. dubna 1919 obsahuje však výslovné schválení dosavadního vedení sporu, neboť v něm prohlašuje, že vstoupila do sporu, a navrhuje, by nedostatek řízení byl pokládán zhojeným. Návrh tento nevyžaduje schválení poručenského soudu dle § 233 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobcovu.